

308 Q. HORATII FLACCI

Carus eris Romæ, donec te deferet ætas.
Contrectatus ubi manibus fordescere vulgi
Cœperis; aut tineas pasces taciturnus inertes,
Aut fugies Uticam, aut vincus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: ut ille,
Qui male parentem in rupes protrufit afellum
Iratu. Quis enim invitum fervare labore?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba fenectus.
Cum tibi fol tepidus plures admoverit aures;
Me libertino natum patre, et in tenui re
Majores pennas nido extendiffe loqueris;
Ut quantum generi demas, virtutibus addas:
Me primis Urbis belli placuisse domique;
Corporis exigui, præcanum, folibus aptum;
Iraſci celerem, tamen ut placabilis eſſem.
Forte meum ſi quis te percontabitur ævum;
Me quater undenos ſciat impleviſſe Decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

QUINTI

QUINTI
HORATII FLACCI
EPISTOLARUM

LIBER II.

EPISTOLA I.

AD AUGUSTUM.

CUM tot ſuſtineas et tanta negotia ſolus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica commoda peccem,
Si longo ſermone morer tua tempora, Cæſar.
Romulus, et Liber pater, et cum Caſtore Pollux,
Poſt ingentia facta Deorum in templa recepti,
Dum terras hominumque colunt genus, aſpera bella
Componunt, agros aſſignant, oppida condunt;
Ploravere ſuis non reſpondere favorem
Speratum meritis. Diram qui contudit Hydram,
Notaque fatali portenta labore ſubegit,
Comperit invidiam ſupremo ſine domari.
Urit enim fulgore ſuo, qui prægravat artes
Infra ſe poſitas: extinctus amabitur idem.
Præſenti tibi maturos largimur honores,
Jurandaſque tuum per numen ponimus aras,

Nil

Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
 Sed tuus hoc populus sapiens et iustus in uno,
 Te nostris ducibus, te Graiis anteferendo,
 Cætera nequaquam simili ratione modoque
 Æstimat; et, nisi quæ terris femota suisque
 Temporibus defuncta videt, fastidit et odit:
 Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes,
 Quas bis quinque viri sanxerunt; Fœdera regum
 Vel Gabiis vel cum rigidis æquata Sabinis;
 Pontificum libros, annosa volumina Vatum,
 Dicitet Albano Musas in monte locutas.
 Si, quia Graiorum sunt antiquissima quæque
 Scripta vel optima, Romani pensantur eadem
 Scriptores trutina; non est quod multa loquamur:
 Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri:
 Venimus ad summum fortunæ: pingimus, atque
 Pfallimus, et luctamur Achivis doctius unctis.
 Si meliora dies, ut vina, poemata reddit;
 Scire velim, chartis pretium quotus arroget annus.
 Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
 Perfectos veteresque referri debet, an inter
 Viles atque novos? Excludat iurgia finis.
 Est vetus atque probus centum qui perficit annos.
 Quid? qui deperit minor uno mense vel anno,
 Inter quos referendus erit? veteresne poetas,
 An quos et præsens et postera respuat ætas?
 Ille quidem veteres inter ponetur honeste,
 Qui vel mense brevi vel toto est junior anno.

Utor

Utor permisso, caudæque pilos ut equinæ
 Paulatim vello; et demo unum, demo et item unum;
 Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
 Qui redit ad fastos, et virtutem æstimat annis,
 Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacrauit.
 Ennius et sapiens, et fortis, et alter Homerus,
 Ut critici dicunt, leviter curare videtur
 Quo promissa cadant, et somnia Pythagorea.
 Nævius in manibus non est; at mentibus hæret
 Pene recens. Adeo sanctum est vetus omne poema.
 Ambigitur quoties, uter utro sit prior; aufert
 Pacuvius docti famam senis, Accius alti:
 Dicitur Afrani toga convenisse Menandro:
 Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi:
 Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.
 Hos ediscit, et hos arcto stipata teatro
 Spectat Roma potens; habet hos numeratque poetas
 Ad nostrum tempus Livi scriptoris ab ævo.
 Interdum vulgus rectum videt: est ubi peccat.
 Si veteres ita miratur laudatque poetas,
 Ut nihil anteferat, nihil illis comparet; errat:
 Si quædam nimis antique, si pleraque dure
 Dicere credit eos, ignave multa fatetur;
 Et sapit, et mecum facit, et Jove iudicat æquo.
 Non equidem infector, delendaque carmina Lævi
 Esse reor, memini quæ plagosum mihi parvo
 Orbilius dictare; sed emendata videri
 Pulchraque, et exactis minimum distantia, miror:

Inter

Inter quæ verbum emicuit si forte decorum,
 Si versus paulo concinnior unus et alter;
 Injuste totum ducit venditque poema.
 Indignor quidquam reprehendi, non quia crasse
 Compositum, illepideve putetur, sed quia nuper:
 Nec veniam antiquis, sed honorem et præmia posci.
 Recte necne crocum floresque perambulet Attæ
 Fabula, si dubitem; clament periisse pudorem
 Cuncti pene Patres: ea cum reprehendere coner,
 Quæ gravis Æsopus, quæ doctus Roscius egit.
 Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt;
 Vel quia turpe putant parere minoribus, et, quæ
 Imberbes didicere, fenes perdenda fateri.
 Jam Saliare Numæ carmen qui laudat, et illud,
 Quod mecum ignorat, solus vult scire videri;
 Ingeniis non ille favet plauditque sepultis,
 Nostra sed impugnat, nos nostraque lividus odit.
 Quod si tam Græcis novitas invisa fuisset,
 Quam nobis; quid nunc esset vetus? aut quid haberet,
 Quod legeret tereretque viritim publicus usus?
 Ut primum positis nugari Græcia bellis
 Cœpit, et in vitium fortuna labier æqua;
 Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum:
 Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amavit:
 Suspendit picta vultum mentemque tabella:
 Nunc tibicinibus, nunc est gavisa tragædis.
 Sub nutrice puella velut si luderet infans,
 Quod cupide petiit, mature plena reliquit.

Quid

Quid placet, aut odio est, quod non mutabile credas?
 Hoc paces habuere bonæ, ventique secundi.
 Romæ dulce diu fuit et solenne, reclusa
 Mane domo vigilare, clienti promere jura;
 Cautos nominibus certis expendere nummos;
 Majores audire, minori dicere, per quæ
 Crescere res posset, minui damnosa libido.
 Mutavit mentem populus levis, et calet uno
 Scribendi studio: puerique patresque severi
 Fronde comas victi cœnant, et carmina dictant.
 Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
 Invenior Parthis mendacior; et, prius orto
 Sole vigil, calamum et chartas et scrinia posco.
 Navem agere ignarus navis timet: abrotonum ægro
 Non audet, nisi qui didicit, dare: quod medicorum est,
 Promittunt melici: tractant fabrilia fabri:
 Scribimus indocti doctique poemata passim.
 Hic error tamen et levis hæc infania quantas
 Virtutes habeat, sic collige: Vatis avarus
 Non temere est animus: versus amat, hoc studet unum:
 Detrimenta, fugas fervorum, incendia ridet:
 Non fraudem socio, puerove incogitat ullam
 Pupillo: vivit filiquis, et pane secundo:
 Militiæ quanquam piger et malus, utilis urbi;
 Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari:
 Os tenerum pueri balbumque poeta figurat:
 Torquet ab obscœnis jam nunc sermonibus aurem:
 Mox etiam pectus præceptis format amicis,

R r

Asperitatis

Asperitatis et invidiæ corrector et iræ:
 Recte facta refert: orientia tempora notis
 Instruit exemplis: inopem solatur et ægrum.
 Castis cum pueris ignara puella mariti
 Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
 Poscit opem chorus, et præsentia numina sentit;
 Cœlestes implorat aquas docta prece blandus;
 Avertit morbos, metuenda pericula pellit;
 Impetrat et pacem, et locupletem frugibus annum.
 Carmine Di superi placantur, carmine Manes.
 Agricolæ prisci, fortes, parvoque beati,
 Condita post frumenta, levantes tempore festo
 Corpus et ipsum animum spe finis dura ferentem,
 Cum fociis operum pueris et conjuge fida,
 Tellurem porco, Sylvanum lacte piabant,
 Floribus et vino Genium memorem brevis ævi.
 Fescennina per hunc invecta licentia morem
 Versibus alternis opprobria rustica fudit;
 Libertasque recurrentes accepta per annos
 Lufit amabiliter: donec jam sævus apertam
 In rabiem cœpit verti jocus, et per honestas
 Ire domos impune minax. Doluere cruento
 Dente laceffiti: fuit intactis quoque cura
 Conditione super communi: quin etiam lex
 Pœnaque lata, malo quæ nollet carmine quemquam
 Describi. Vertere modum, formidine fustis
 Ad bene dicendum delectandumque redacti.
 Græcia capta ferum victorem cepit, et artes

Intulit

Intulit agresti Latio. Sic horridus ille
 Defluxit numerus Saturnius, et grave virus
 Munditiæ pepulere: sed in longum tamen ævum
 Manserunt, hodieque manent vestigia ruris.
 Serus enim Græcis admovit acumina chartis;
 Et post Punica bella quietus quærere cœpit,
 Quid Sophocles et Thespis et Æschylus utile ferrent.
 Tentavit quoque rem si digne vertere possset;
 Et placuit sibi, natura sublimis, et acer:
 Nam spirat tragicum fatis, et feliciter audet;
 Sed turpem putat inscite metuitque lituram.
 Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
 Sudoris minimum; sed habet Comœdia tanto
 Plus oneris, quanto veniæ minus. Aspice, Plautus
 Quo pacto partes tutetur amantis ephebi;
 Ut patris attenti, lenonis ut infidiosi:
 Quantus fit Dossennus edacibus in parasitis;
 Quam non astricto percurrat pulpita focco.
 Gestit enim nummum in loculos demittere; post hoc
 Securus, cadat an recto stet fabula talo.
 Quem tulit ad scenam ventoso Gloria curru,
 Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.
 Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis avarum
 Subruit ac reficit. Valeat res ludicra, si me
 Palma negata macrum, donata reducit opimum.
 Sæpe etiam audacem fugat hoc terretque poetam;
 Quod numero plures, virtute et honore minores,
 Indocti, stolidique, et depugnare parati

R r 2

Si

Si discordet eques, media inter carmina poscunt
 Aut ursum aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
 Verum equitis quoque jam migravit ab aure voluptas
 Omnis ad incertos oculos et gaudia vana.
 Quattuor aut plures aulae premuntur in horas;
 Dum fugiunt equitum turmae, peditumque catervae:
 Mox trahitur manibus regum fortuna retortis;
 Effeda festinant, pilenta, petorrita, naves;
 Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
 Si foret in terris, rideret Democritus; seu
 Diversum confusa genus panthera camelo,
 Sive elephas albus vulgi converteret ora:
 Spectaret populum ludis attentius ipsis,
 Ut sibi praebentem mimo spectacula plura:
 Scriptores autem narrare putaret a fello
 Fabellam furdo. Nam quae pervincere voces
 Evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
 Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum.
 Tanto cum strepitu ludi spectantur, et artes,
 Divitiaeque peregrinae: quibus oblitus actor
 Cum stetit in scena, concurrat dextera laeva:
 Dixit adhuc aliquid? Nil sane. Quid placet ergo?
 Lana Tarentino violas imitata veneno.
 Ac ne forte putes me, quae facere ipse recusem,
 Cum recte tractent alii, laudare maligne:
 Ille per extentum funem mihi posse videtur
 Ire poeta; meum qui pectus inaniter angit,
 Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,

Ut

Ut magus; et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
 Verum age, et his, qui se lectori credere malunt,
 Quam spectatoris fastidia ferre superbi,
 Curam impende brevem: si munus Apolline dignum
 Vis complere libris; et vatibus addere calcar,
 Ut studio majore petant Helicon virentem.
 Multa quidem nobis facimus mala saepe poetae,
 (Ut vineta egomet caedam mea) cum tibi librum
 Solicito damus, aut fesso: cum laedimur, unum
 Si quis amicorum est ausus reprehendere versum:
 Cum loca jam recitata revolvimus irrevocati:
 Cum lamentamur non apparere labores
 Nostros, et tenui deducta poemata filo:
 Cum speramus eo rem venturam, ut, simul atque
 Carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
 Arceffas, et egere vetes, et scribere cogas.
 Sed tamen est operae pretium cognoscere, quales
 Aedituos habeat belli spectata domique
 Virtus, indigno non committenda poetae.
 Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
 Choerilus, incultis qui versibus et male natis
 Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos.
 Sed veluti tractata notam labemque remittunt
 Atramenta, fere scriptores carmine foedo
 Splendida facta linunt. Idem rex ille, poema
 Qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
 Edicto vetuit; Ne quis se, praeter Apellem,
 Pingeret, aut alius Lyfippo duceret ara

Fortis

Fortis Alexandri vultum simulantia. Quod si
 Judicium subtile videndis artibus illud
 Ad libros et ad hæc Musarum dona vocares;
 Bœotum in crasso jurares aere natum.
 At neque dedecorant tua de se judicia, atque
 Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt
 Dilecti tibi Virgilius Variusque poetæ:
 Nec magis expressi vultus per ahenea signa,
 Quam per vatis opus mores animique virorum
 Clarorum apparent. Nec sermones ego malle
 Repentes per humum, quam res componere gestas,
 Terrarumque situs et flumina dicere, et arces
 Montibus impositas, et barbarâ regna, tuisque
 Auspiciis totum confecta duella per orbem,
 Claustraque custodem pacis cohibentia Janum,
 Et formidatam Parthis, te principe, Romam; [vum
 Si, quantum cuperem, possem quosque. Sed neque par-
 Carmen majestas recipit tua; nec meus audet
 Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
 Sedulitas autem stulte, quem diligit, urget;
 Præcipue cum se numeris commendat et arte.
 Discit enim citius, meminitque libentius illud,
 Quod quis deridet, quam quod probat et veneratur.
 Nil moror officium, quod me gravat: ac neque ficto
 In pejus vultu proponi cereus usquam,
 Nec prave factis decorari versibus opto;
 Ne rubeam pingui donatus munere, et una
 Cum scriptore meo capsa porrectus aperta,

Deferar,

Deferar in vicum vendentem thus et odores,
 Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis.

EPISTOLA II.

AD JULIUM FLORUM.

FLORE, bono claroque fidelis amice Neroni;
 Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
 Tibure vel Gabiis, et tecum sic agat: Hic et
 Candidus, et talos a vertice pulcher ad imos,
 Fiet eritque tuus nummorum millibus octo;
 Verna ministeriis ad nutus aptus heriles;
 Literulis Græcis imbutus, idoneus arti
 Cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda:
 Quin etiam canet indoctum, sed dulce, bibenti.
 Multa fidem promissa levant, ubi plenius æquo
 Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
 Res urget me nulla: meo sum pauper in ære.
 Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere a me
 Quivis ferret idem. Semel hic cessavit; et (ut fit)
 In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
 Des nummos, excepta nihil te si fuga lædit.
 Ille ferat pretium, pœnæ securus, opinor.
 Prudens emisti vitiosum: dicta tibi est lex:
 Insequeris tamen hunc, et lite moraris iniqua.
 Dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi
 Talibus officiis prope mancum; ne mea sævus

Jurgares

Jurgares ad te quod epistola nulla veniret.
 Quid tum profeci, mecum facientia jura
 Si tamen attentas? Quereris super hoc etiam, quod
 Expectata tibi non mittam carmina mendax.
 Luculli miles collecta viatica multis
 Ærumnis, lassus dum noctu stertit, ad affem
 Perdiderat: post hoc vehemens lupus, et sibi et hosti
 Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
 Præsidium regale loco dejecit, ut aiunt,
 Summe munito, et multarum divite rerum.
 Clarus ob id factum, donis ornatur honestis,
 Accipit et bis dena super festertia nummum.
 Forte sub hoc tempus castellum evertere prætor
 Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
 Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem:
 I, bone, quo virtus tua te vocat: i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum præmia—quid stas?
 Post hæc ille catus, quantumvis rusticus: Ibit,
 Ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit, inquit.
 Romæ nutrirî mihi contigit, atque doceri
 Iratus Graiis quantum nocuisset Achilles.
 Adjecere bonæ paulo plus artis Athenæ:
 Scilicet ut posses curvo dignoscere rectum,
 Atque inter silvas Academi quærere verum.
 Dura sed emovere loco me tempora grato;
 Civilisque rudem belli tulit æstus in arma,
 Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
 Unde simul primum me dimisere Philippi,

Decifis

Decifis humilem pennis, inopemque paterni
 Et laris et fundi, paupertas impulit audax
 Ut versus facerem: sed, quod non desit, habentem
 Quæ poterunt unquam satis expurgare cicutæ,
 Ni melius dormire putem, quam scribere versus?
 Singula de nobis anni prædantur euntes;
 Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum;
 Tendunt extorquere poemata. Quid faciam vis?
 Denique non omnes eadem mirantur amantque.
 Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis;
 Ille Bioneis sermonibus, et sale nigro.
 Tres mihi convivæ prope dissentire videntur,
 Poscentes vario multum diversa palato.
 Quid dem? quid non dem? Renuis quod tu, jubet alter:
 Quod petis, id sane est invisum acidumque duobus.
 Præter cætera, me Romæne poemata censes
 Scribere posse, inter tot curas totque labores?
 Hic sponsum vocat; hic auditum scripta, relictis
 Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini;
 Hic extremo in Aventino; visendus uterque:
 Intervalla vides humane commoda. Verum
 Puræ sunt plateæ, nihil ut meditantibus obstet.
 Festinat calidus mulis gerulisque redemptor:
 Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum:
 Tristia robustis luctantur funera plaustris:
 Hac rabiosa fugit canis, hac lutulenta ruit fus.
 I nunc, et versus tecum meditare canoros.
 Scriptorum chorus omnis amat nemus, et fugit urbes,

S f

Rite

Rite cliens Bacchi fomno gaudentis et umbra.
 Tu me inter strepitus nocturnos atque diurnos
 Vis canere, et cunctata sequi vestigia vatum?
 Ingenium, sibi qui vacuas defumfit Athenas,
 Et studiis annos septem dedit, infenuitque
 Libris et curis, statua taciturnius exit
 Plerumque, et risu populum quatit: hic ego rerum
 Fluctibus in mediis, et tempestatibus Urbis,
 Verba lyræ motura sonum connectere digner?
 Frater erat Romæ consulti rhetor; ut alter
 Alterius sermone meros audiret honores:
 Gracchus ut hic illi, foret huic ut Mucius ille.
 Qui minus argutos vexat furor iste poetas?
 Carmina compono, hic elegos; mirabile visu,
 Cælatumque novem Musis opus. Aspice primum,
 Quanto cum fastu, quanto molimine circum-
 spectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
 Mox etiam (si forte vacas) sequere, et procul audi
 Quid ferat, et quare sibi nectat uterque coronam.
 Cædimur, et totidem plagis consumimus hostem,
 Lento Samnites ad lumina prima duello.
 Discedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
 Quis, nisi Callimachus? Si plus adposcere visus;
 Fit Mimnermus, et optivo cognomine crescit.
 Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
 Cum scribo; et supplex populi suffragia capto:
 Idem, finitis studiis, et mente recepta,
 Obturem patulas impune legentibus aures.

Ridentur

Ridentur mala qui componunt carmina: verum
 Gaudent scribentes, et se venerantur, et ultro,
 Si taceas, laudant; quidquid scripsere, beati.
 At qui legitimum cupiet fecisse poema,
 Cum tabulis animum censoris fumet honesti:
 Audebit, quæcunque parum splendoris habebunt,
 Et sine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
 Verba movere loco; quamvis invita recedant,
 Et versentur adhuc intra penetralia Vestæ.
 Obscurata diu populo bonus eruet, atque
 Proferet in lucem speciosa vocabula rerum,
 Quæ priscis memorata Catonibus atque Cethegis,
 Nunc situs informis premit et deserta vetustas.
 Adsciscet nova, quæ genitor produxerit usus:
 Vehemens, et liquidus, puroque simillimus amni,
 Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua:
 Luxuriantia compescet: nimis aspera fano
 Levabit cultu: virtute carentia tollet:
 Ludentis speciem dabit, et torquebitur; ut qui
 Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur.
 Prætulerim scriptor delirus inersque videri,
 Dum mea delectent mala me, vel denique fallant,
 Quam sapere, et ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
 Qui se credebat miros audire tragœdos,
 In vacuo lætus sessor plausorque teatro:
 Cætera qui vitæ servaret munia recto
 More; bonus sane vicinus, amabilis hospes,
 Comis in uxorem, posset qui ignoscere servis,

S f 2

Et

Et signo læso non infanire lagenæ;
 Possit qui rupem, et puteum vitare patentem.
 Hic ubi cognatorum opibus curisque refectus
 Expulit elleboro morbum bilemque meraco,
 Et redit ad sese: Pol me occidistis, amici,
 Non servastis, ait; cui sic extorta voluptas,
 Et demtus per vim mentis gratissimus error.
 Nimirum sapere est abjectis utile nugis,
 Et tempestivum pueris concedere ludum;
 Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
 Sed veræ numerosque modosque ediscere vitæ.
 Quo circa mecum loquor hæc, tacitusque recordor:
 Si tibi nulla fitim finiret copia lymphæ;
 Narrares medicis: quod quanto plura parasti,
 Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
 Si vulnus tibi monstrata radice vel herba
 Non fieret levius; fugeres radice vel herba
 Proficiente nihil curarier. Audieras, cui
 Rem Di donarint, illi decedere pravam
 Stultitiam; et cum sis nihilo sapientior, ex quo
 Plenior es, tamen uteris monitoribus isdem?
 At si divitiæ prudentem reddere possent,
 Si cupidum timidumque minus te; nempe ruberes,
 Viveret in terris te si quis avarior uno.
 Si proprium est, quod quis libra mercatur et ære;
 Quædam (si credis consultis) mancipat usus;
 Qui te pascit ager, tuus est; et villicus Orbi,
 Cum segetes occat tibi mox frumenta daturas,

Te

Te dominum sentit. Das nummos; accipis uvam,
 Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo isto
 Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
 Aut etiam supra, nummorum millibus emtum.
 Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
 Emtor Aricini quondam Veientis et arvi
 Emtum cœnat olus, quamvis aliter putat; emtis
 Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
 Sed vocat usque suum, qua populus adfita certis
 Limitibus vicina refigit jurgia: tanquam
 Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horæ,
 Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte suprema
 Permutet dominos, et cedat in altera jura.
 Sic, quia perpetuus nulli datur usus, et hæres
 Hæredem alterius, velut unda supervenit undam;
 Quid vici profunt, aut horrea? quidve Calabris
 Saltibus adjecti Lucani? si metit Orcus
 Grandia cum parvis, non exorabilis auro.
 Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena figilla, tabellas,
 Argentum, vestes Gætulo murice tinctas,
 Sunt qui non habeant; est qui non curat habere.
 Cur alter fratrum cessare, et ludere, et ungi
 Præferat Herodis palmetis pinguibus; alter,
 Dives et importunus, ad umbram lucis ab ortu
 Silvestrem flammis et ferro mitiget agrum:
 Scit Genius, natale comes qui temperat astrum,
 Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
 quodque caput, vultu mutabilis, albus et ater.

Utar,

326 Q. HORATII FLACCI

Utar, et ex modico, quantum res poscet, acervo
 Tollam: nec metuam, quid de me iudicet hæres,
 Quod non plura datis invenerit. Et tamen idem
 Scire volam, quantum simplex hilarisque nepoti
 Discrepet; et quantum discordet parcus avaro.
 Distat enim, spargas tua prodigus, an neque sumtum
 Invitus facias, nec plura parare labores;
 Ac potius, puer ut festis Quinquatribus olim,
 Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
 Pauperies immunda procul procul abfit: ego, utrum
 Nave ferar magna an parva, ferar unus et idem.
 Non agimur tumidis velis Aquilone secundo;
 Non tamen adversis ætatem ducimus Austris:
 Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
 Extremi primorum, extremis usque priores.
 Non es avarus: abi. Quid? cætera jam simul isto
 Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
 Ambitione? caret mortis formidine et ira?
 Somnia, terrores magicos, miracula, fagas,
 Nocturnos Lemures, portentaque Theffala rides?
 Natales grate numeras? ignoscis amicis?
 Lenior et melior sis accedente senectâ?
 Quid te exemta levat spinis de pluribus una?
 Vivere si recte nescis, decede peritis:
 Lufisti fatis, edisti fatis, atque bibisti:
 Tempus abire tibi est; ne potum largius æquo
 Rideat et pulset lasciva decentius ætas.

QUINTI

QUINTI
 HORATII FLACCI
 ARS POETICA.

EPISTOLA AD PISONES.

HUMANO capiti cervicem pictor equinam
 Jungere si velit, et varias inducere plumas
 Undique collatis membris; ut turpiter atrum
 Desinat in piscem mulier formosa superne;
 Spectatum admitti risum teneatis amici?
 Credite, Pisones, isti tabulæ fore librum
 Perfimilem, cujus, velut ægri somnia, vanæ
 Fingentur species; ut nec pes, nec caput uni
 Reddatur formæ. Pictoribus atque poetis
 Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
 Scimus, et hanc veniam petimusque damusque vicissim:
 Sed non ut placidis coeant immitia; non ut
 Serpentes avibus gementur, tigribus agni.
 Inceptis gravibus plerumque et magna professis
 Purpureus, late qui splendeat, unus et alter
 Affuitur pannus; cum lucus et ara Dianæ,
 Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
 Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus.
 Sed nunc non erat his locus: et fortasse cupressum

Scis